Riigikogu sotsiaalkomisjoni istungi protokoll nr 157

Tallinn, Toompea Esmaspäev, 09. veebruar 2026

Algus 11.10, lõpp 13.00

Juhataja: Signe Riisalo (esimees)
Protokollijad: Riin Lindpere (konsultant), Kristi Tori (konsultant)
Võtsid osa:
Komisjoni liikmed: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Irja Lutsar, Eero Merilind, Aleksandr Tšaplõgin

Komisjoni ametnikud: Heidi Barot (nõunik-sekretariaadijuhataja), Kristi Reindla (nõunik), Helgi Kundla (nõunik)
Kutsutud: Sotsiaalministeeriumi arendusosakonna nõunik Raili Sillart (2. päevakorrapunkt); Eesti Punase Risti juhatuse liikmed Kirill Badikin ja Arne Kailas (3. päevakorrapunkt); Eesti Linnade ja Valdade Liidu õigusnõunik Toomas Sepp, Politsei- ja Piirivalveameti Lääne-Harju jaoskonna juht Lea Bärenson ja töövari Getter Väits, Päästeameti peadirektori asetäitja ohutuskultuuri alal Viktor Saaremets ja ennetustöö osakonna juhataja Jaanika Usin, Sotsiaalministeeriumi keskkonnatervishoiu poliitika juht Aive Telling, Siseministeeriumi esindaja (4. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud inimgeeniuuringute seaduse eelnõu (749 SE) teise lugemise ettevalmistamine
3. Kohtumine Eesti Punase Risti esindajatega
4. Kollektiivse pöördumise "Tervisliku ja suitsuvaba elukeskkonna loomine kortermajades" arutelu
5. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Sotsiaalkomisjoni nädala (09.–15.02.2026) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 09. veebruar 2026 kell 11.10
1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud inimgeeniuuringute seaduse eelnõu (749 SE) teise lugemise ettevalmistamine
3. Kohtumine Eesti Punase Risti esindajatega
4. Kollektiivse pöördumise "Tervisliku ja suitsuvaba elukeskkonna loomine kortermajades" arutelu
5. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 10. veebruar 2026 kell 14.00
1. Vabariigi Valitsuse algatatud atmosfääriõhu kaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (bürokraatia vähendamine) eelnõu (761 SE) teise lugemise ettevalmistamine
2. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud Riigikogu otsuse „Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele töötada välja meetmed laste sotsiaalmeedia kasutamisest tulenevate vaimse tervise probleemide leevendamiseks" eelnõu (775 OE) esimese lugemise ettevalmistamine
3. Info ja muud küsimused

Teisipäev, 10. veebruar 2026 kell 17.00–21.00 Eesti esindushoones
Eesti Teaduste Akadeemia ja Eesti Vabariigi Riigikogu ürituste sarja „Vaimu ja võimu dialoog Toompeal“ kolmas üritus.
Teema: Eestlaste tervis ja tervishoiu tulevik rõhuga personaalsel meditsiinil ja haiguste ennetusel

Otsustati:
1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Irja Lutsar, Eero Merilind, Signe Riisalo, Aleksandr Tšaplõgin).

2. Vabariigi Valitsuse algatatud inimgeeniuuringute seaduse eelnõu (749 SE) teise lugemise ettevalmistamine

Signe Riisalo selgitas, et inimgeeniuuringute seaduse eelnõu (749 SE) teine lugemine Riigikogu täiskogus oli algselt planeeritud käesoleva nädala neljapäevale. Samal päeval toimub aga kultuurikomisjoni algatatud olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu, mis võib võtta kogu istungi aja. S. Riisalo märkis, et komisjon saaks eelnõu neljapäevase istungi päevakorrast välja võtta ja saata eelnõu teiseks lugemiseks täiskogusse järgmisel töönädalal. 5. töönädalal on aga täiskogus planeeritud arupärimised peaministrile ja väliskomisjoni algatatud olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu. S. Riisalo palus komisjoni liikmetel arvamust avaldada.

Helmen Kütt tegi ettepaneku eelnõu päevakorrast mitte välja võtta ja selle asemel pöörduda Riigikogu juhatuse poole palvega lisada eelnõu arutelu järgmise nädala esmaspäeva või teisipäeva päevakorda.

Signe Riisalo nõustus H. Küti ettepanekuga paluda Riigikogu juhatusel lisada eelnõu täiskogu päevakorda järgmise nädala alguses. Ta selgitas ka, et eelnõu on läbinud keeletoimetuse ning selle tulemusel on koostatud üks muudatusettepanek, millesse on koondatud keelelised, tehnilised ja normitehnilised parandused.

Irja Lutsar märkis komisjoni poolse ettekandjana, et muudatused on mõistlikud ja vajalikud.

Raili Sillart kinnitas, et tegemist on keeleliste, tehniliste ja normitehniliste ettepanekutega, mis muudavad eelnõu selgemaks ja lihtsamaks, kuid ei too kaasa sisulisi muudatusi.

Signe Riisalo pani muudatusettepaneku hääletusele.

1. Teha eelnõus järgmised muudatused:

1.1 Asendada eelnõu § 8 pealkirjas sõna „isikuandmed“ sõnaga „andmed“

1.2 Asendada eelnõu § 8 lõike 1 punktis 6 peale sõna „protokollid“ sõnadega „protokollide andmed;

1.3 Muuta eelnõu § 13 lg 9 ja sõnastada see järgmiselt:

(9) Enne koeproovide ja andmete kasutamist või väljastamist on käesoleva seaduse §-s 27 nimetatud juhtudel vajalik teaduseetika komitee heakskiit.

1.4 Muuta eelnõu § 22 lg 1 ja sõnastada see järgmiselt:

(1) Geenidoonori tahteavaldus kehtib tähtajatult ka pärast geenidoonori surma, kui kehtivusele ei ole seatud lühemat tähtaega.

1.5 Muuta eelnõu § 37 tekst ja sõnastada see järgmiselt:

Kui uuringueetika komitee ei ole 2026. aasta 1. aprilliks teinud otsust teadusuuringu eesmärgil geenivaramu koeproovide ja andmete kasutamiseks või väljastamiseks esitatud taotluse kohta, tagastatakse taotlus ja makstud menetlustasu taotlejale

1.6 Muuta eelnõu § 40 punkti 2, § 41 punkti 5, § 43 punkti 3 ning § 45 punkti 20 tekst ja sõnastada see järgmiselt:

Kui uuringueetika komitee ei ole 2026. aasta 1. aprilliks teinud otsust teadusuuringu eesmärgil andmete kasutamiseks või väljastamiseks esitatud taotluse kohta, tagastatakse taotlus ja makstud menetlustasu taotlejale. ”.

1.7 Muuta eelnõu § 45 punkt 1 ja sõnastada see järgmiselt:

1) paragrahvi 3^2 lõike 6 esimest lauset ja lõiget 7 ning § 4^2 lõike 2 esimest lauset täiendatakse pärast sõna ”dokumente” sõnadega ”ja andmestikke”;

Selgitus: *Sellesse muudatusettepanekusse on koondatud keelelise, tehnilise ja normitehnilise iseloomuga muudatusettepanekud.*

Ettepanekuga 1.1 muudetakse § 8 pealkirja, paragrahvi sisu on laiem, kui pealkirjas toodu. Sätte lõikes 1 toodud loetelus on ka muid andmed, nt. protokollid ja logiandmed. Nende andmete korral ei ole tegemist isikuandmetega.

Ettepaneku 1.2 ühtlustatakse eelnõu § 8 lõike 1 punkti 6 sõnastus ülejäänud loetelu sõnastusega. Geenivaramusse kogutakse andmetöötluse protokollide andmeid, mitte protokolle.

Ettepanekuga 1.3 korrastatav säte reguleerib, et geenivaramu koeproovide ja andmete kasutamiseks teadusuuringu eesmärgil tuleb läbida ja saada positiivne hinnang eetikakomiteelt. Tegemist on keelelise sätte korrastamisega.

Ettepanekuga 1.4 korrastatav säte reguleerib, kuidas toimub isikuandmete töötlemine pärast geenidoonori surma. Tegemist on keelelise sätte korrastamisega.

Ettepanekud 1.5 ja 1.6 on seotud eri seaduste alusel enne inimgeeniuuringute seaduse jõustumist tegutsenud uuringueetikakomiteele esitatud taotluste menetlemisega. Muudatusega korrastatakse sätte sõnastust.

Ettepanek 1.7 on normitehnilise iseloomuga. Muutmiskäsku lisatakse täpsustus, millises sätte asukohas vastav muudatus tehakse.

Sotsiaalkomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Irja Lutsar, Eero Merilind, Signe Riisalo, Aleksandr Tšaplõgin).

Signe Riisalo pani hääletusele menetluslikud otsused.

Otsustati:
2.1. Kiita heaks eelnõu teiseks lugemiseks koostatud menetlusdokumendid (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Irja Lutsar, Eero Merilind, Signe Riisalo, Aleksandr Tšaplõgin).
2.2. Kui teine lugemine lõpetatakse, teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 25.02.2026 (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Irja Lutsar, Eero Merilind, Signe Riisalo, Aleksandr Tšaplõgin).
2.3. Volitada komisjoni esimeest allkirjastama eelnõu menetlusdokumendid (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Irja Lutsar, Eero Merilind, Signe Riisalo, Aleksandr Tšaplõgin).

Irja Lutsar küsis Sotsiaalministeeriumi esindaja kommentaari hiljuti avaldatud Ants Nõmperi ja Lauri Mälksoo negatiivse tooniga artikli kohta. I. Lutsari hinnangul seadus kommertsialiseerimist ei reguleeri, kuid samas seda ka ei takista.

Raili Sillart vastas, et geenivaramu andmete tegelik kasutusele võtmine on märkimisväärne edasiminek. Artiklis toodud seos Estonian Multiomics Company OÜ-ga ei ole korrektne ega õige – tegu on eraldiseisva juriidilise isikuga. Ilma isiku tahteavalduseta ei hakata ka edaspidi geenivaramust andmeid väljastama. Seni kehtinud garantiid muutuvad tugevamaks, sest lisandub ka võrdse kohtlemise voliniku tagatis.

Signe Riisalo tänas päevakorrapunktis osalenud külalist.

3. Kohtumine Eesti Punase Risti esindajatega

Signe Riisalo palus Eesti Punase Risti (EPR) esindajatel tutvustada sotsiaalse kiirabi projekti. Praegu lasub sotsiaalse kiirabi pakkumise vastutus suuresti politsei õlul, kuid juba aastaid on olnud ootus, et kohalikud omavalitsused (KOV) võtaksid selles suurema rolli. Samas ei ole kõigil KOV-idel võimalik tagada teenuste osutamise valmidust 24/7 väljaspool tööaega, pühade ajal ning nädalavahetustel. Teiseks oluliseks päevakajaliseks teemaks on vaimne tervis ja EPR-i tegevus psühhosotsiaalse toe pakkumisel.

Kirill Badikin andis slaidide (lisa 1) abil ülevaate EPR-i ülesehitusest ja tegevusest. Ta rääkis, et EPR on osa rahvusvahelisest liikumisest ning tegutseb Genfi konventsioonide, lisaprotokollide ja rahvusvahelise humanitaarõiguse alusel, mis annab mandaadi toimida rahvusliku seltsina.
Punase Risti Liikumisel on kolm komponenti: rahvuslikud seltsid (kokku 191, sh EPR), Rahvusvaheline Punase Risti Komitee (ICRC), mis tegeleb eelkõige sõjavangidega relvastatud konfliktide olukorras, ning Rahvusvaheline Punase Risti ja Punase Poolkuu seltside Föderatsioon (IFRC), mis koordineerib rahvuslikke seltse ning abistab koos rahvuslike seltsidega kriisiolukordades. Punase Risti ja Punase Poolkuu embleemi kasutamist ning kaitset Eestis reguleerib Punase Risti nimetuse ja embleemi seadus. Ta avaldas lootust, et tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse muutmise käigus nimetatakse see Punase Risti seaduseks. EPR asutati 24. veebruaril 1919. EPR-il on üle Eesti 16 seltsi ja *ca* 800 vabatahtlikku, kellest aktiivseid on 200–250. Paljud inimesed on valmis panustama suurkriiside korral. Eelmisel

aastal loodi regionaalne struktuur. EPR-il on neli regiooni vastavalt elanikkonnakaitse regionaalsele struktuurile Eestis, et kriisiajal oleks võimalik kiiresti reageerida ja vabatahtlikke kaasata. Püsitöötajaid on EPR-il umbes 30. Peamised tegevusvaldkonnad on: ennetustöö, kogukondade vastupanuvõime tõstmine, elupäästvate oskuste õpetamine, sotsiaalteenused, vabatahtlike süsteemi arendamine, kogukondlik kaasatus, kriisivalmidus ja humanitaarabi. Humanitaarabi arendamisega hakati süsteemsemalt tegelema pooleteist aastat tagasi. Oluline on ka koostöö nii riigisiseselt kui rahvusvaheliste partneritega.

Arne Kailas rääkis lähemalt EPR-i tegevustest rahuajal. Toidupakke ja esmatarbekaupu jagatakse KOV-ide kaudu koostöös Rimiga. EPR pakub esmaabi ja psühholoogilise esmaabi koolitusi koolides ja lasteaedades. Sotsiaaltranspordi teenust osutatakse praegu ainult ühes KOV-is. EPR soovib katsetada sotsiaalse kiirabi teenust. Sotsiaalse kiirabi teemaga tegeletakse koostöös Politsei- ja Piirivalveameti (PPA), Päästeameti ja Häirekeskusega Siseministeeriumi (SIM) juhtimisel. Teenus toetab abivajajaid, keda kiirabi, politsei ja päästeteenistus ei suuda ressursipuuduse tõttu täielikult katta. Kokkulepe teenuse osutamiseks on sõlmitud Lääne-Eestis ja Pärnumaal. Lähikuudel on kavas alustada testperioodi. Alates 2026. aasta suve lõpust ei paku politsei, päästeteenistus ega kiirabi enam transpordi- ega sotsiaalteenust ning Häirekeskus ei saada sellistele kutsetele enam operatiivteenistusi välja. EPR on Tallinna linnalt saanud ühe Tallinna kiirabi sõiduki. Selles olevat esmaabivarustust veel täiustatakse. Hetkel on lahendatamata info edastamise küsimus. Oluline on tagada EPR-ile otseühendus Häirekeskusega, et nad saaks vajaliku info edastada ka töövälisel ajal. Ta selgitas, et teenuse stabiilne rahastamine pole veel selge. SOM pole avaldanud, kas edaspidi reguleeritakse neid teenuseid kesksetel alustel või peavad kõik KOV-id ise leidma lahenduse, kuidas tagada operatiivne sotsiaaltöö. EPR vaatas koos Häirekeskusega üle selle aasta alguses tehtud sotsiaalsed väljakutsed. 14. jaanuarist kuni 5. veebruarini registreeriti kokku 154 kõnet, millest 61 olid sarihelistajad, 61 toimetulekuprobleemiga ja paljud ka üksildusest tuleneva suhtlemisvajadusega. Kukkumisi statistikas eraldi välja ei toodud, kuna Häirekeskus suunab need hetkel politsei, päästeameti või kiirabi kutsete alla. Aastas reageerivad operatiivteenistused umbes tuhandele kukkumisjuhtumile, aidates abivajajaid püsti või voodisse.

Kirill Badikin rääkis EPR-i tegevusest kriisides. EPR on aktiivselt aidanud nii Ukraina Punast Risti kui ka Ukraina põgenikke Eestis. 2022. aastal saadeti Ukrainasse 18 veokitäit humanitaarabi, sealhulgas 14 veokitäit esemeannetusi ja neli veokitäit toiduabi. EPR-i seltsid jagasid Eestis põgenikele 33 000 ühikut esemeabi. Kokku on Ukrainasse suunatud üle 4 miljoni euro. Hetkel toimub Eestis annetuskampaania Ukraina toetuseks. Üks olulisemaid tegevusi oli tasuta apteegiteenuse pakkumine riigi lühiajalisel majutusel olevatele inimestele. Teenust rahastas täielikult EPR ning koostöös Eesti Proviisorapteekrite Liiduga nõustasid proviisorid abivajajaid kohapeal ja jagasid tasuta apteegikaupu. Samuti viiakse läbi erinevaid rahalise abi programme koostöös Rimi, Aphoteka jt. Samuti panustab EPR aktiivselt psühholoogilise esmaabi pakkumisse põgenike lühiajalistes majutuskohtades. Punase Risti Liikumise üks olulisi tegevusi on peresidemete taastamine. Koostöös ICRC-ga aidatakse otsida kriisiolukorras kaduma läinud pereliikmeid.

Kriisivalmidusest rääkides rõhutas K. Badikin, et EPR vajab Punase Risti tegevust reguleerivat seadust. Praegu pole ühest arusaama, millega EPR täpsemalt tegeleb. Eesti on ainus riik lähinaabruskonnas, kellel puudub vastav seadus. EPR teeb tihedat koostööd IFRC ja ICRC-ga, et EPR saaks kriisiolukordades pakkuda tuge elanikkonnale ja riigile. IFRC-l on kokkulepped ja tihe koostöö ka NATO-ga. Samuti on sõlmitud koostöölepe Euroopa Komisjoniga, mis võimaldab humanitaarabi ja elanikkonnakaitse mehhanismi käivitada ka Punase Risti kaudu olukordades, kus riik ise sellega toime ei tule. Praegu viiakse läbi koostööprojekti Päästeameti ning teiste Balti riikidega. EPR-i peamised tegevussuunad on esmaabi, vaimse tervise ja psühhosotsiaalse toe pakkumine ning humanitaarabi. Sel aastal saadi ICRC kaudu rahastust ning praegu otsitakse EPR-i humanitaarõiguse spetsialisti, et tõsta teadlikkust ja korraldada koolitusi. Oluline on ka vabatahtlike võrgustiku arendamine.

Traumateadliku psühholoogilise esmaabi koolituse raames on alates 2022. aastast koolitatud 767 inimest, sh partnerorganisatsioonide töötajaid nagu Naiskodukaitse, Eluliin, Kaitseliit, Sotsiaalkindlustusamet (SKA) ja vabatahtlikud Häirekeskusest. Palju on õppida ka teistelt rahvuslikelt seltsidelt, näiteks Austria Punaselt Ristilt, kus psühholoogilist esmaabi ja triaaži pakutakse suurkriisides. Seda kogemust soovitakse ka Eestisse tuua. Suurimaks kitsaskohaks on rahastus. EU4Health projekti lõppemine on vähendanud võimalusi koolituste ja kogukondliku töö jätkamiseks.

Signe Riisalo küsis, kas rahastamist ei saa korraldada läbi SOM-i strateegilise partnerluse.

Kirill Badikin vastas, et see hõlmab eelkõige esmaabi. Kuna partnerlusleping lõppeb, siis EPR sooviks, et lisaks esmaabile oleks kajastatud ka psühholoogiline esmaabi. Selle nimel tehakse koostööd SKA-ga ja peetakse läbirääkimisi uue partnerluslepingu osas. EPR-il on suur hulk vabatahtlikke, kes on valmis kriisides kohapeal abi pakkuma, kuid valdkonna arendamine vajab täiendavaid ressursse. USAID mõjutas otseselt ka Punase Risti tegevust. IFRC rahastus vähenes 30%, ICRC rahastus 20%. EPR ei ole otseselt USAID-i rahastust saanud, aga olukord mõjutab ka EPR-i, kuna välisprojekte on tunduvalt vähem. Nüüd otsitakse rohkem siseriiklikke võimalusi. EPR-i prioriteedid on elupäästev õpe ja kriisides abi osutamine.

Signe Riisalo küsis EPR-i tegevust reguleeriva seaduse kohta. Teistel riikidel on vastav seadus olemas. S. Riisalo soovis teada, millist lahendust on Riigikantseleiga läbi räägitud.

Kirill Badikin vastas, et Punase Risti nimetuse ja embleemi seadusesse on lisatud mitu paragrahvi, mis kirjeldavad Punase Risti mandaati. EPR teeb tihedat koostööd IFRC-ga ja ICRC-ga ning lähtutakse Genfis koostatud Punase Risti mudeliseadusest. EPR-i juristid arutavad teemat koos Riigikantselei, Kaitseministeeriumi ja Välisministeeriumiga. Hetkel ei ole veel seadust täiendatud EPR-i soovitud mahus, kuid Riigikantselei on lubanud koostööd jätkata ka edaspidi.

Mihkel Lees märkis, et vabatahtlike kaasamine nii tsiviil- kui ka riigikaitselistes kriisides on oluline. Ta soovis teada, kas on analüüsitud kui paljud vabatahtlikest tegutsevad samaaegselt ka teistes struktuurides, näiteks Kaitseliidus, Päästeametis või abipolitseinikuna? Seda probleemi esineb vabatahtlike organisatsioonides tihti, et paberil on inimesi palju, kuid kriisiolukorras selgub, et osad on seotud mitme organisatsiooniga. Kas on tehtud vabatahtlike tegevuse kaardistus?

Kirill Badikin kinnitas, et vabatahtlike tegevust kaardistatakse järjepidevalt. Suurimaks kitsaskohaks on K. Badikini sõnul tegelikult see, et EPR-i ei kaasata piisavalt kriisivalmiduse ja kriisireguleerimise temaatikasse. Kuigi EPR on regionaalsetes kriisikomisjonides külalisliikmetena esindatud ja sealt saadakse ka infot, siis koostöö õppuste ja koolituste osas ei ole süsteemne. Kui EPR soovib vabatahtlikele pakkuda lisaks koolitustele ka sisulist tegevust, siis peavad need võimalused olema jätkusuutlikud. Seetõttu soovitaksegi selget seaduslikku raamistikku, mis aitaks defineerida EPR-i rolli ja võimaldaks riigiasutustega paremat koostööd. Tema hinnangul *ca* 20% vabatahtlikest tegutseb ka mujal. Paljud soovivad eelkõige panustada just psühholoogilise esmaabi ja elupäästvate oskuste pakkumisse.

Helmen Kütt sõnas, et Punane Rist on tema jaoks tähenduslik organisatsioon, kuna ta on Punase Risti tegevusega Viljandimaal kaua seotud olnud ja panustanud selle arengusse. Kui varem oli Punase Risti põhirõhk humanitaarabi jagamisel ning tihedal koostööl Soome ja teiste riikide Punase Risti seltsidega, siis praegu on tegevusvaldkonnad muutunud mitmekesisemaks. H. Kütt uuris, kas on täpsemalt kaardistatud, kes on valmis pakkuma vaimse tervise tuge – Eestis tegutseb ju palju spetsialiste ja mittetulundusühinguid, kes pakuvad erinevaid abiteenuseid. Samuti soovis ta teada, kuidas on korraldatud aruandlus ning kas EPR-i liikmeskond kasvab ja kui suur on liikmemaks.

Kirill Badikin selgitas, et SOM-is tegutseb vaimse tervise ja psühhosotsiaalse toe koordinatsioonigrupp, mille tööd korraldatakse koostöös SKA-ga. Koordinatsioonigrupi tegevusse on kaasatud mitmed partnerid, sealhulgas EPR. Badikini sõnul on viimastel aastatel EPR-i liikmeskond vähenenud, kuna sellele pole piisavalt tähelepanu pööratud. Eesmärk on liikmeskonda taas kasvatada ning selle eest vastutavad eelkõige seltside juhatused, mitte keskne EPR-i juhatus. Liigne killustatus vähendab EPR-i esindatust ja tõhusust. Liikmemaks on praegu 12 eurot aastas.

Helmen Kütt tunnustas Viljandimaa Punase Risti kauaaegset tegijat Merit Laanet. Samuti tõi ta esile, et ühtse kontseptsiooni kujundamine peaks olema keskse organisatsiooni juhatuse ülesanne. Liikmemaksu tasumine võiks olla EPR-i liikmete jaoks auasi, sest organisatsioon, mis toetub vaid riigi abile, ei ole pikas perspektiivis jätkusuutlik.

Kirill Badikin nõustus H. Küti arvamusega. Ta lisas, et A. Kailas liitus EPR-iga 2025. aasta augustis. Juba septembris loodi uus regionaalne struktuur, kus regioonijuhid koordineerivad erinevate seltside tööd. Selle muudatuse eesmärk on tugevdada EPR-i rolli Eestis ja muuta organisatsioon avalikkuse jaoks nähtavamaks. Samuti on aktiivselt panustatud kommunikatsiooni parandamisse, et EPR-i ning vabatahtlike panus oleks paremini esile toodud.

Helmen Kütt märkis, et EPR-i tegevust peaks tutvustama eelkõige maakonnalehtedes.

Signe Riisalo jagas oma paari aasta tagust EPR-i kontori külastuse kogemust. Teda üllatasid seal toimunud positiivsed muutused. Riiklike institutsioonide vastu võib inimeste usaldus olla sageli madal, kuid EPR-i puhul on see tema hinnangul olemas. Riisalo nõustus H. Küti mõttega, et maakonnalehtede kaudu saab olulisi sõnumeid, näiteks kriisiks valmistumist ja esmaabikoolitusi, tõhusalt inimesteni viia.

Irja Lutsar tõdes, et sotsiaalse kiirabi idee on küll hea, kuid talle jäi ebaselgeks, kuidas selle teenuse mehitamine täpselt toimub. Kas kiirabiautoga hakkavad sõitma vabatahtlikud, või kaasatakse ka meditsiinisüsteemi töötajaid, keda juba praegu napib?

Arne Kailas kinnitas, et kiirabiauto annetati Tallinna linna poolt. Suurimaks probleemiks on kukkumised, kus inimene ei suuda ise enam püsti tõusta või vajab abivahendeid. Meeskonda moodustavad vabatahtlikud – lääneregioonis on 43 vabatahtlikku, kes valmistuvad täiendavate koolituste kaudu. Näiteks ergonoomika koolitused, et abistamisel end mitte vigastada. Samuti politsei korraldab neile koolitusi narkootikumide ja sõltuvustega seotud teemadel. Teenuse eesmärk ei ole pakkuda tervishoiuteenust, vaid kiiret hädaabi, mis aitab inimest ajutiselt toime tulla. Vajadusel võtab sotsiaaltöötaja inimesega ühendust, et leida tema murele püsiv lahendus.

Signe Riisalo tõstatas küsimuse, kas KOV-idel on tegelik valmisolek ja arusaam, et sotsiaalse kiirabi teenuse pakkumine kuulub nende kohustuste hulka. Seni on seda rolli täitnud teised asutused, näiteks politsei. Valdkond on keeruline ja ressursimahukas, sest ööpäevaringne valmisolek nõuab märkimisväärseid vahendeid. Seetõttu on oluline põhjalikult läbi mõelda teenuse perspektiiv ja rahastamine, kuna SOM ei võta KOV-ide ülesandeid ega rahastamist enda peale. Samuti on SIM ja PPA kinnitanud, et nemad rahastust ei paku, kui SOM või KOV-id seda teenust korraldama asuvad. Lisaks tekitab küsimusi info liikumine Häirekeskusest EPR-i.

Arne Kailase sõnul tegeletakse õigusliku poolega, et Häirekeskus saaks edastada infot otse EPR-ile. Ta märkis, et operatiivteenistustel kulub *ca* 12 miljonit eurot nn sotsiaalsetele väljakutsetele. Seda raha ei saa ümber suunata, sest see kulub päästjate, politseinike ning kiirabitöötajate töötasudeks.

Signe Riisalo kommenteeris, et kui kõigis 78 KOV-is sotsiaalse kiirabi teenust pakkuda, siis kuluks selleks rohkem kui 12 miljonit eurot.

Arne Kailas sõnas, et maailmas on erinevaid lahendusi. Näiteks Soomes pakub Kela piirkonniti tervishoiuteenuseid. Nn sotsiaalne kiirabi on seotud tervishoiuteenuse osutamisega. Soomes on nn sotsiaalne kiirabi ühemehebrigaad. Kui tegu on erakorralise väljakutsega, siis sõidab kohale tavapärane kiirabibrigaad.

Signe Riisalo hinnangul on EPR-i suund liikuda teenusepõhisusele väga positiivne. Ta avaldas lootust, et tulevikus on võimekus pakkuda sotsiaalse kiirabi teenust üleriigiliselt, mitte üksnes Läänemaal.

Jaanus Karilaid küsis EPR-i eelarve kohta: kui palju laekub vahendeid KOV-idelt ja SOM-ilt ning kui palju rahvusvahelistest allikatest. Samuti uuris ta, mitu töötajat on EPR-is.

Kirill Badikin vastas, et EPR-is on *ca* 30 töötajat. Eelarve on aastas poolteist kuni kaks miljonit eurot. Eelarve sõltub peamiselt rahvusvahelistest projektidest. Riigi toetus saadakse strateegilise partnerluse lepingu alusel. Riigipoolne eraldis võimaldab hoida tööl teatud hulga töötajaid. Sama lepingu alusel annab riik EPR-ile ka ülesandeid, näiteks elupäästvate oskuste õpetamine koolides ja lasteaedades.
K. Badikin tõdes, et pärast MTÜ Slava Ukraini annetuste skandaali on EPR-ile tehtud annetuste osakaal väga väike. Rahvusvahelisel tasandil on ICRC-i seoses Ukraina sõjavangide teemaga palju kritiseeritud, mis paratamatult mõjutab ka EPR-i.

Eero Merilind tunnustas EPR-i sotsiaalse kiirabi idee eest. Ta nentis, et sotsiaalsel kiirabil saab olla tervisenõu andev roll. Bürokraatia tõttu tervishoiuteenust osutada ei saa. E. Merilind märkis, et on kiirabitöötajate öeldu kohaselt paljud kiirabikutsed ei vajagi meedikute kaasamist, vaid on pigem nn sotsiaalsed kutsed.

Arne Kailas sõnas, et koostöös Häirekeskusega on väljatöötamisel hindamismudel, mille põhjal saaks otsustada, kas väljakutse on sotsiaalse taustaga ega vaja meedikute, politsei või päästjate reageeringut. Hetkel on kasutusel täisealise isiku abivajaduse hindamise instrumendid, mida on sotsiaalvaldkonnas juba mõned aastad kasutatud. Neid tuleb kohendada, sest telefonitsi on keeruline hindamist teha.
A. Kailas nentis, et Eestis peab kiirabi loomiseks juba varem olema kiirabiteenuse osutaja. Ta arvas, et tulevikus võiks EPR olla tervishoiuteenuse osutaja, sest paljud vabatahtlikud on registris kirjas.

Signe Riisalo kommenteeris, et sotsiaalne kiirabi kui teenus ei peaks olemuselt olema vabatahtlik. Ta arvas, et kui EPR hakkab üleriigiliselt sotsiaalse kiirabi teenust pakkuma, peaksid KOV-id seda teenust sisse ostma.

Arne Kailas sõnas, et praegu viiakse läbi kahekuulist sotsiaalse kiirabi pilootprojekti, et saada ülevaade teenuse osutamise kuludest. Kui teenuse kulud on teada, saab pidada läbirääkimisi KOV-idega. Sotsiaalset kiirabi ei peaks tulevikus pakkuma üleriigiliselt ühe tervikpaketina, vaid komponentide kaupa.

Kirill Badikin lisas, et kuigi Eestis ei saaks vabatahtlikega ööpäevaringne teenus toimida, võiks vabatahtlikke siiski paremini rakendada. Maailmas on palju häid näiteid, kus Punane Rist osutab ka kiirabiteenust. Näiteks Austrias on 90% teenuseosutajatest vabatahtlikud. Sellise taseme saavutamine eeldab aastatepikkust hoiakute muutust, inimeste valmisolekut ja soovi ühiskondlikult panustada. Eestis on pikaajaline eesmärk see, et vabatahtlikud saaksid täiendavat rakendust ning võimaluse rakendada õpitud oskusi praktikas. Suurkriiside ajal saaksid vabatahtlikud elanikkonda paremini abistada.

Helmen Kütt kommenteeris, et KOV-id saavad sotsiaalse kiirabi teenust vajaduse korral osta ning kombineerida erinevaid lahendusi, alates Medi häirenuputeenusest. Mis puudutab rahastamist, siis eri riikides on erinev praktika. Ta tõi näiteks Soome, kus mänguautomaatide tulu laekub Soome Punasele Ristile. Ka kindlustusseltsid ostavad teatud teenuseid. Väga populaarne Soome Punase Risti pakutav teenus on *„ystäväpalvelu“* ehk sõbraabi. See leevendab inimeste üksindust. Riikide praktika erineb selles, milliseid ülesandeid Punasele Ristile pannakse. Soomes kehtib põhimõte, et Punane Rist ei võta ühtegi ülesannet juurde, kui ei ole teada, kuidas ja kes seda rahastab. H. Kütt tunnustas EPR-i sotsiaalse kiirabi pilootprojekti läbiviimise eest.

Tanel Kiik küsis, kas EPR-i liikmed kuuluvad samaaegselt mitmesse ühingusse.
Ta tõi näite, et mitmed kaitseliitlased on ühtaegu nii abipolitseinikud kui ka vabatahtlikud päästjad. T. Kiik arutles, et tänapäeval on palju erinevaid heategevusorganisatsioone ja annetuste kogumise platvorme. Kuidas mõjutab selliste organisatsioonide paljusus EPR-i võimekust annetusi koguda?

Kirill Badikin vastas, et EPR-is on nii liikmeid kui ka vabatahtlikke. Ta selgitas, et liikmed räägivad aktiivselt kaasa organisatsiooni tegevuses ja teevad seltside, juhatuste ja volikogu tasandil strateegilisi otsuseid. Vabatahtlikud ei ole EPR-i liikmed, nad saavad küll kaasa rääkida, kuid otsuseid nad ei tee. Vabatahtlike seas on väga erineva taustaga inimesi eri valdkondadest. Kui EPR-i kohapealse tegutsemise võimalusi oleks rohkem, oleks ka inimesed enam kaasatud. EPR soovib pidada riigiga dialoogi, et tekiksid selged ülesanded. Riik ei saa EPR-ile ülesandeid anda, kuid läbirääkimiste käigus saab sõlmida kokkuleppeid ja võtta teatud tegevusi enda kanda. See on võimalik ning tagaks organisatsioonile jätkusuutlikkuse ja annaks vabatahtlikele selge rolli ühiskonda panustamisel. Praegu on fookus pigem koolitustel, mille järgi EPR-i tuntakse. Lisaks märkis ta, et enamik EPR-i liikmeid on seotud tervishoiuvaldkonnaga. EPR seisab selle eest, et esmaabi valdkonna standardid tuuakse Euroopast ja mujalt maailmast Eestisse.

K. Badikin pani komisjoni liikmetele südamele, et EPR on osa globaalsest võrgustikust, mis tegutseb 191 riigis juba üle 100 aasta. EPR saab vajaduspõhiselt Eestisse *know-hod´d* tuua, seda tutvustada ja kohandada vastavalt Eesti tingimustele.

Signe Riisalo tänas päevakorrapunktis osalenud külalisi ning soovis EPR-ile jõudu edaspidiseks.

4. Kollektiivse pöördumise "Tervisliku ja suitsuvaba elukeskkonna loomine kortermajades" arutelu

Signe Riisalo rääkis sissejuhatuseks, et kollektiivset pöördumist arutati sotsiaalkomisjoni 26.01.2026 istungil. Komisjoni liikmed olid algatuse suhtes toetaval seisukohal. Arutelul tõusetus kitsaskohana järelevalve küsimus.
S. Riisalo selgitas Riigikogu kodu- ja töökorra seadusest tulenevat kollektiivsete pöördumiste menetlemise korda ja otsuseid, mida komisjon saab teha. Tema hinnangul on kõige tõenäolisem edastada kollektiivne pöördumine Vabariigi Valitsusele (VV) seisukoha kujundamiseks. Seejärel andis ta sõna Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) esindajale.

Lea Bärenson märkis, et PPA toetab ühtse ja selge regulatiivse raamistiku loomist. Ta rõhutas, et kõnealuse keelu jõustamisega seoses ei saa politsei endale jõustavat rolli võtta. Põhjus on eeskätt selles, et rikkumised on valdavalt lühiajalised ning nende fikseerimiseks on vaja konkreetseid ajaraame. Tagantjärele muutub tõendamiskoormus oluliselt suuremaks kui rikkumise kohapealse tuvastamise korral. Kui politsei võtaks jõustava rolli, tuleks see täna teiste suurema avaliku huviga ülesannete arvelt. Seetõttu ei ole selline korraldus praegu võimalik. PPA näeb oma rollina kohalike omavalitsuste (KOV) ja korteriühistute nõustamist ja toetamist.

Signe Riisalo andis sõna Päästeameti esindajatele.

Viktor Saaremets sõnas, et kortermajades suitsetamisest põhjustatud tulekahjud on Päästeameti jaoks jätkuv probleem. Ta tutvustas Päästeameti statistikat suitsetamisest põhjustatud tulekahjude kohta (lisa 2). Tulekahjudes hukkunute ja vigastatute arv oli küll eelmisel aastal taasiseseisvunud Eesti aja väikseim, kuid suur osa tulekahjudest oli endiselt seotud suitsetamisega. Kortermajade puhul on peamine murekoht see, et majades elab palju inimesi, kes on tulekahju korral ohus.
V. Saaremets märkis, et kollektiivses pöördumises taotletava keelu jõustamist ei saa Päästeamet enda peale võtta. Päästeametil on eeskätt nõustav funktsioon. Aastas käiakse *ca* 17 000 kodus inimesi tuleohutusalastes küsimustes nõustamas. Tuleohutusseadus annab Päästeametile õigusliku aluse rõhutada, et suitsetada tuleb viisil, mis ei tekita tulekahjuohtu ega tulekahju. Kui tulekahjuoht tuvastatakse, saab Päästeamet seda menetleda. Eestis on palju kortermaju ning kortermajades on suitsetamine levinud. Naabrite kaebamistele reageerimine käiks Päästeametile kindlasti üle jõu. Ta rõhutas veelkord, et selline järelevalve ei ole Päästeameti igapäevase nõustava lähenemisega kooskõlas.

Jaanika Usin sõnas, et kui keelata suitsetamine kortermajade rõdudel ja akendel, võivad inimesed hakata suitsetama toas ning eemaldama laest suitsuandureid, mis suurendaks kortermajas tulekahjuohtu.

Signe Riisalo märkis, et kollektiivse pöördumise eelmisel arutelul komisjonis arutati ka kortermaja eluruumides suitsetamise keeldu, aga seda oleks keeruline rakendada.
Ta andis repliigiks sõna T. Kiigele.

Tanel Kiik sõnas, et kollektiivse pöördumise varasemal arutelul tõi ta esile riski, et kortermaja rõdudel ja akendel suitsetamise keeld võib suurendada toas suitsetamist. Toas suitsetamisega kaasneks suitsetaja perele veelgi suurem terviserisk. Kollektiivse pöördumise esitajad näevad probleemi lahendusena kortermajade lähedusse suitsetamiseks ette nähtud alade loomist. Paraku on kaheldav, kas talvisel ajal 20-kraadise külmaga minnakse suitsetamiseks ette nähtud alale.
T. Kiik palus Päästeameti esindajatel selgitada, kas rõdudel ja akendel suitsetamise keelu negatiivsed mõjud võivad olla veelgi suuremad kui potentsiaalne tervisekasu.

Viktor Saaremets vastas, et tervisekahjud on kindlasti olemas, aga hoonete süttimisest tulenev kahju on reaalselt mõõdetav.

Signe Riisalo pöördus Siseministeeriumi (SIM) esindaja poole. Ta viitas, et PPA ja Päästeamet on märkinud, et vastava keelu jõustamine oleks nende ametite jaoks ülejõukäiv ülesanne. Ta küsis SIM-i esindajalt, kuidas võiks kortermajade rõdudel ja akendel suitsetamise keeldu jõustada ning milline võiks olla lahendus.

SIM-i esindaja nõustus, et keelu kehtestamisel tuleb selle eiramist kontrollida. Tema hinnangul ei saa keelu jõustamisel määrata järelevalvet tegema PPA-d ega Päästeametit, sest see ei oleks proportsionaalne. Ta arvas, et probleemi lahendamisel tuleks lähtuda ühise kooselu reeglitest. Nii nagu on korteriühistutes kokku lepitud parkimise, lume lükkamise ja muru niitmise küsimustes, tuleks kokku leppida ka suitsetamist puudutavad reeglid. Eelduslikult õnnestuks suitsetamist puudutavate kokkulepete sõlmimine umbes 85% ühistutest.
Kõneleja arutles, et kui lihtsaim lahendus oleks seaduse tasandil keelata suitsetamine korteriühistute rõdudel ja akendel, tekib küsimus, kellele panna järelevalve vastutus. Ta tõstatas küsimuse, kas järelevalvet peaks üldse tegema või piisaks pistelistest kontrollidest. Seaduse tasandil oleks võimalik luua õiguslik alus, mis võimaldaks soovi korral järelevalvet teha. Ta arvas, et trahv võiks distsiplineerida rõdul suitsetajaid sellisest käitumisest loobuma.

Seejuures võib inimestel tekkida ebaõigluse tunne olukorras, kus mõningaid trahvitakse ja teisi mitte. Näiteks juhul, kui järelevalve ülesanne antaks PPA-le, kuid kõigile kaebustele ei ole võimalik reageerida, sest tuleb tegeleda prioriteetsemate väljakutsetega.

Signe Riisalo pöördus Eesti Linnade ja Valdade Liidu (ELVL) esindaja poole. Ta küsis, kas ELVL-is on arutatud, kuidas soodustada ühiselu kokkulepete sõlmimist korteriühistutes ning millised lahendused võiksid aidata vähendada suitsetamisest tulenevaid tervisekahjusid ja tulekahjuriske.

Toomas Sepp sõnas, et kainet mõistust ja head läbisaamist naabriga ei asenda miski. Ta märkis, et PPA-l ning Päästeametil on olulisemaid ülesandeid kui kortermajades rõdudel ja akendel suitsetamise keelu üle järelevalvet teha. Samuti ei ole selliseks järelevalveks võimekust KOV-idel. Kui üldse, siis ehk üksnes Tallinna Munitsipaalpolitsei Ametil.
ELVL-i hinnangul peaks põhirõhk olema ennetustööl ja selgitustööl, kujundades ühiskondlikku arusaama sellest, milline käitumine on mõistlik ja milline mitte.
Kõneleja lisas, et paralleelina võib tuua avaliku korra eeskirjad, mis hakkasid omavalitsustes kujunema 1990. aastate alguses. Toona sisaldasid need mitmesuguseid käitumispiiranguid, kuid kohtuvaidluste järel kujunes seisukoht, et piirangud peavad olema põhiseadusega kooskõlas ning tuginema seadusele. Hiljem võeti vastu korrakaitseseadus, kus need piirangud sõnastati ja rõhutati, et norm peab olema keskmisele inimesele arusaadav.
T. Sepp märkis, et kui kollektiivne pöördumine edastatakse VV-le seisukoha kujundamiseks, tuleks lisaks järelevalve korraldusele käsitleda ka põhiseaduslikkuse aspekti. Küsimus on, kas kavandatavad piirangud on mõistlikud ja kas neid on võimalik kehtestada üksnes KOV-ide tasandil. Kuid ka see ei pruugi küsimust efektiivselt lahendada. Suitsulõhn võib levida ka ventilatsioonikanalite kaudu. Ta rõhutas ka, et tuleohutuse ja tervise valdkonnas on koostöö oluline.

Signe Riisalo andis järgmisena sõna Sotsiaalministeeriumi (SOM) esindajale.

Aive Telling märkis, et probleemi lahendamine on keeruline ning järelevalve küsimus on raske. Ta sõnas, et lisaks inimeste tuleohutusalasele nõustamisele ja tuleohutuse teadlikkuse tõstmisele on teine pool terviseohutuse aspekt. A. Telling viitas, et suitsetamisega seotud haigustest ja surmajuhtumitest on umbes 10% mittesuitsetajad. Seega, kui aastas sureb suitsetamisest tingitud haigustesse umbes 2000–2500 inimest, on neist ligikaudu 200–250 mittesuitsetajad.
A. Telling sõnas, et seaduse tasandil on keeruline probleemi lahendada. Ta näeb lahendusena ühiselu reeglite kehtestamist. SOM on sel teemal suhelnud Eesti Korteriühistute Liiduga, kes teeb kortermajadele vastavaid üleskutseid ja annab soovitusi.

Signe Riisalo andis komisjoni liikmetele küsimusteks sõna.

Eero Merilind kommenteeris SIM-i esindaja toodud näidet, mille kohaselt võib rõdul või aknal suitsetamise eest määratav trahv tunduda inimestele ebaõiglane, sest järelevalvevõimekusest sõltuvalt võidakse üht trahvida ja teist mitte. Tema hinnangul ei ole see hea näide. Samamoodi võib kiiruseületamise korral üks inimene trahvi saada ja teine mitte.
E. Merilind märkis, et Singapuris ei tohi nätsu närida. See on seaduses sätestatud, kuid järelevalvet ei tehta, kuna seda toetab ühiskondlik kokkulepe.
E. Merilind tõi näiteid ühiselu reeglitest, milles naabrid võivad omavahel kokku leppida. Ta lisas, et seaduse rakendamine võib sõltuvalt järelevalvekorraldusest osutuda kas mõistlikuks või ebamõistlikuks. Parema lahendusena pidas ta oluliseks, et ühiskonnas lepitaks ühiselu reeglites kokku.

Signe Riisalo sõnas, et keelu kehtestamine annab kellelegi subjektiivse õiguse, antud juhul õiguse suitsuvabale keskkonnale. Kui seda õigust rikutakse, esitatakse kaebus ja eeldatakse

rikkuja karistamist. Sellises olukorras kerkib tõendamise küsimus: kelle ütlusi pidada usaldusväärseks ja kuidas rikkumist tõendada. Tema hinnangul menetleks niisuguseid juhtumeid keelu kehtestamisel tõenäoliselt politsei. Ta märkis, et üks võib väita üht ja teine teist ning tulemuseks võib olla olukord, kus mõni isik saab karistuse ja mõni mitte. See võib suurendada naabritevahelisi pingeid.
S. Riisalo pidas realistlikuks lahenduseks eelkõige ühiselu kokkuleppeid korteriühistutes.

SIM-i esindaja märkis, et keelu kehtestamisel võidakse hakata suitsetama kortermajade eluruumides. Ta selgitas, et uued hooned on enamasti liginullenergiamajad, kus toimib automaatne klappidega juhitav ventilatsioonisüsteem. Vanades majades sellist lahendust ei ole ning seal levivad lõhnad hõlpsamini naaberkorteritesse. Sellisel juhul hakkab suitsulõhn majas levima ja see võib kaasa tuua pöördumisi, millega taotletakse suitsetamise keelamist ka eluruumides. See tähendaks sekkumist inimeste kodusesse sfääri. Ta rõhutas, et inimesel ei saa keelata oma kodus suitsetada.
Kõneleja leidis, et eelistada tuleks ühiselu reegleid. Nii nagu korteriühistutes on kokku lepitud muruniitmises ja muudes majasisestes küsimustes, tuleks omavahel kokku leppida ka suitsetamise reeglites. Ta nentis, et kui keeld sätestada seaduses, võib tekkida õigustatud ootus ulatuslikuks järelevalveks.

Eero Merilind kommenteeris, et Singapuris on suitsetamiseks ette nähtud eraldi nn ruudukesed ehk tähistatud alad. Suitsetajatele eraldi hooneid ei rajata.

Irja Lutsar märkis, et kui inimene on juba riietunud ning suitsetamisalale läinud, siis ei piirduta üksnes ühe sigaretiga. Korraga võidakse suitsetada mitu sigaretti järjest.
I. Lutsar pooldas samuti seda, et korteriühistutes lepitakse omavahel kokku suitsetamist puudutavad ühiselu reeglid.

Tanel Kiige hinnangul ei pruugi korteriühistutes omavaheliste kokkulepete sõlmimine praktikas toimida. Ta tõstatas küsimuse, milliseid teisi lahendusi võiks probleemi käsitlemiseks rakendada. Ta pakkus, et uute hoonete planeerimisel tuleks kortermajades ette näha suitsetamisruum, näiteks keldrikorrusel.

Viktor Saaremets sõnas, et käesoleval aasta 1. juulist hakatakse keldritesse rajama varjumiskohti ja varjendeid. Ta rõhutas ühtse ühiskondliku kokkuleppe vajalikkust ning märkis, et kõik osapooled peaksid kasutama oma kommunikatsioonivõimekust sõnumi järjepidevaks edastamiseks, sest kultuuripööre on keeruline.
Lisaks märkis ta, et tulekahjude riski vähendamiseks võiks kaaluda tuleohutuse seaduses kortermajade üldkasutatavates ruumides suitsuandurite nõude kehtestamist. Kui keegi eluruumis suitsuanduri maha keerab, võimaldaksid üldkasutatavate ruumide andurid tulekahju kiiremini avastada ning kaitsta ülejäänud elanikke. Ta pidas otstarbekaks vajaduse korral rakendada rohkem reageerivaid meetmeid, mis looksid elanikele lisagarantii. Paraku ei lahendaks need sammud siiski ohtu, et passiivne suitsetamine võib eluruumides jätkuda.

Signe Riisalo sõnas, et tema hinnangul tuleks edastada kollektiivne pöördumine VV-le, kuna probleemi lahendamine on seotud mitme ministeeriumiga. Ta selgitas, et VV-lt tuleb paluda hinnangut suitsetamise piirangute põhiseaduspärasuse kohta. Samas pidas ta oluliseks pehmete meetmete rakendamist, mille elluviimisel oleks roll SOM-il, Tervise Arengu Instituudil ning Haridus- ja Teadusministeeriumil. KOV-id võiksid oma eeskirjade ja suunavate tegevuste kaudu aidata kujundada kogukondlikke norme nii, et elukeskkond oleks võimalikult suitsuvaba. Ta viitas T. Kiige ideele ja pidas vajalikuks kaasata ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi võimalike projekteerimisalaste lahenduste ja reeglite väljatöötamisel.

Toomas Sepp sõnas, et kui seaduse tasandil ei keelata kortermajade rõdudel ja akendel suitsetamist, tuleks kortermajadele kujundada mõistlikud soovitused. Ta pakkus, et teemat

tuleks arutada ka projekteerijatega ning küsida, milliseid lahendusi nad probleemile pakuvad. Lisaks tegi ta ettepaneku anda välja märgiseid korteriühistutele, kus on suitsetamist puudutavad ühiselu reeglid kokku lepitud. Samuti võiks hoonete projekteerimisel nõuda, et projekteerimistingimustes käsitletaks korteriühistu territooriumil suitsetamise korraldust.

Toomas Järveoja märkis, et tervisekäitumise kujundamisel on keskne inimese enda vastutus. Tema hinnangul kaasneb sageli suitsetamisega ka alkoholi tarvitamine ning probleem on seetõttu laiem. Samuti viitas ta, et vangidel on õigus suitsetada.

SIM-i esindaja arutles Eesti ühiskonnakirjutamata tavade üle. Näiteks ühistranspordis pakutakse eakamale inimesele istekohta. Ta kommenteeris arutelus esitatud Singapuri näidet ja märkis, et seal on paljud käitumisreeglid selgesõnaliselt normides kirja pandud ning ühiskondlik kontekst on teistsugune.
Kõneleja juhtis lisaks tähelepanu, et korteriühistute lähedusse suitsetamiseks ette nähtud alade rajamisega võivad kaasneda täiendavad ohud. Ta tõi näiteks olukorra, kus eakam alkoholi tarvitanud inimene suundub öösel ettenähtud kohta suitsetama.

Tanel Kiik märkis, et piirangute seadmisel tuleb jääda realistlikuks. Ta avaldas kahtlust, kas talvise pakasega minnakse kortermajade läheduses asuvale ettenähtud alale suitsetama. Tema sõnul peab rõdudel suitsetamise keelustamisel olema alternatiivne võimalus sõltuvuses inimestele mugavalt korraldatud. Vastasel juhul ei pruugita ettenähtud ala kasutada ning piirang ei anna soovitud tulemust.

Signe Riisalo märkis, et tegemist on ühiskondlike normide kujundamise küsimusega. Tema hinnangul on sotsiaalkomisjoni roll eeskätt normide kujundamine soovitud suunas. Ta lisas, et kui seni on rõhutatud peamiselt suitsetamise kahjulikkust, siis uutest käitumisnormidest on räägitud vähem.
S. Riisalo tänas päevakorrapunktis osalenud külalisi.

5. Info ja muud küsimused

Täiendavat infot ei olnud ja muid küsimusi ei arutatud.

(allkirjastatud digitaalselt)	(allkirjastatud digitaalselt)	(allkirjastatud digitaalselt)
Signe Riisalo	Riin Lindpere	Kristi Tori
juhataja	protokollija	protokollija